

KO E TOHI 'A ESETA

1 Ko e fai 'ae ngaahi k̄atoanga fakatu'i 'e 'Ahasivelo. 10 Ko 'ene fekau ke ha'u 'a Vasiti, pea tala 'e ia 'e 'ikai. 13 Ko e fai 'ae fono 'e 'Ahasivelo 'i he fakakaukau 'o Mimukani, ke pule pe 'ae tangata.

¹ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he ngaahi 'aho 'o 'Ahasivelo, (ko e 'Ahasivelo eni na'e pule mei Initia 'o a'u ki 'Itiopea, ki he vahe fonua 'e teau mā uofulu mā fitu:)² I he ngaahi 'aho ko ia, 'i he'ene nofo 'ae tu'i ko 'Ahasivelo, ki he nofo'a fakatu'i 'o hono pule'anga, 'aia na'e 'i Susani ko e kolo faka'eiki.³ Na'a ne fai 'ae k̄atoanga ki he'ene ngaahi hou'eiki kotoa pē mo 'ene kau tamaio'eiki 'i hono tolu ta'u 'o 'ene pule: ko e mālohi 'o Peasia mo Mitia, ko e ngaahi hou'eiki, mo kinautolu na'e pule ki he ngaahi vahe fonua, na'e 'i hono 'ao:⁴ Pea na'a ne fakahā ai 'i he ngaahi 'aho lahi 'ae koloa 'o hono pule'anga fakamanavahē, mo e lahi 'o 'ene ongoongolelei 'a'ana, 'io, 'i he 'aho 'e teau ma valungofulu.⁵ Pea 'i he hili 'ae ngaahi 'aho ko ia, na'e fai 'ae k̄atoanga 'e he tu'i ki he kakai kotoa pē na'e 'i Susani ko e kolo faka'eiki, ki he lahi, mo e si'i, 'i he ngaahi 'aho 'e fitu, 'i he loto'ā 'oe ngoue 'i he fale faka'eiki 'oe tu'i;⁶ 'Aia na'e 'i ai 'ae ngaahi *puipui* hinehina, mo lanu 'akau mata, mo lanu moana, na'e fakama'u 'aki 'ae ngaahi afo 'oe filo tupenu tu'ovalevale mo e pa'uhi'uhi ki he ngaahi kave'i siliva mo e ngaahi pou 'oe maka hinehina:

na'e koula mo siliva 'ae ngaahi mohenga na'e tu'u ki he faliki *fale* 'oe maka hinehina, mo e kulokula, mo e lanu moana, mo e hinehina, mo e 'uli'uli. ⁷Pea na'a nau 'atu 'ae me'ainu kiate kinautolu 'i he ngaahi ipu koula, (na'e fai kehekehe 'ae ngaahi ipu kotoa pē,) mo e uaine ngalingali tu'i lahi 'aupito, 'o fakatatau ki he anga 'oe tu'i. ⁸Pea na'e fai 'ae inu 'o fakatatau ki he fono na'e 'ikai pule'i mālohi 'e ha tokotaha he na'e pehē 'e he fono 'ae tu'i ki he kau matāpule kotoa pē 'o hono fale, ke nau fai taki taha kotoa pē 'o fakatatau ki hono loto 'o'ona. ⁹Pea na'e fai foki 'e Vasiti ko e tu'i fefine 'ae katoanga ki he'enau fefine 'i he fale fakatu'i 'aia na'e 'oe tu'i ko 'Ahasivelo.

¹⁰ ¶ Pea 'i hono fitu 'oe 'aho 'i he fiefia 'ae loto 'oe tu'i 'i he uaine, na'a ne fekau kia Mihumani, mo Pisita, mo Hapona, mo Pikita, mo 'Apakita, mo Setali, mo Kakasi, ko e kau tauhi fale 'e toko fitu na'e talifekau 'i he 'ao 'o 'Ahasivelo ko e tu'i. ¹¹Ke nau 'omi 'a Vasiti ko e tu'i fefine ki he 'ao 'oe tu'i mo e tatā faka'eiki, ke fakahā ki he kakai mo e ngaahi hou'eiki hono hoihoifua: he na'e hoihoifua ia ke mamata ki ai. ¹²Ka na'e 'ikai fie ha'u 'ae tu'i fefine ko Vasiti 'i he fekau 'ae tu'i 'i he kau talafekau: ko ia na'e tuputāmaki ai 'ae tu'i, pea lili 'ene houhau 'iate ia.

¹³ ¶ Pea pehē ai 'e he tu'i ki he kau tangata poto, 'aia na'e 'ilo 'ae ngaahi kuonga, (he na'e pehē pe 'ae anga 'ae tu'i kiate kinautolu kotoa pē na'e 'ilo 'ae fono mo e fakamaau: ¹⁴Pea na'e hoko mo ia 'a Kasina, mo Setali, mo 'Atimata, mo Tasisi, mo Melesi, mo Masina, mo Mimukani, ko e hou'eiki 'e toko fitu 'o Peasia mo Mitia, 'aia na'e mamata ki he fofonga 'oe tu'i, pea na'e nofo ki mu'a 'i he pule'anga;) ¹⁵“Ko e hā te tau fai ki he tu'i fefine, ko

Vasiti ‘o fakatatau ki he fono, ko e me‘a ‘i he ‘ikai te ne fai ‘ae fekau ‘ae tu‘i ko ‘Ahasivelo ‘i he kau talafekau?” ¹⁶ Pea na‘e lea ‘a Mimukani ‘i he ‘ao ‘oe tu‘i mo e ngaahi hou‘eiki, ‘o *pehē*, “Na‘e ‘ikai fai hala ‘e Vasiti ko e tu‘i fefine ki he tu‘i pē, ka ki he ngaahi hou‘eiki kotoa pē, pea ki he kakai kotoa pē ‘aia ‘oku ‘i he ngaahi pule‘anga ‘oe tu‘i ko ‘Ahasivelo. ¹⁷ Koe‘uhi ‘e ongo atu ki he mama‘o ‘ae ngāue ni ‘ae tu‘i fefine ki he kau fefine kotoa pē, ko ia te nau mata manuki ai ki honau ngaahi husepāniti, ‘oka fakaongo atu ia, ‘Na‘e fekau ‘e he tu‘i ko ‘Ahasivelo ke ‘omi ‘ae tu‘i fefine ki hono ‘ao, ka na‘e ‘ikai ha‘u ia.’ ¹⁸ ‘E lea *pehē* pē foki ‘e he hou‘eiki fefine ‘o Peasia mo Mitia he ‘aho ni ki he ngaahi hou‘eiki ‘ae tu‘i, ‘aia kuo ongo‘i ‘ae ngāue ni ‘ae tu‘i fefine. Ko ia ‘e tupu ai ‘ae manuki lahi mo e ‘ita. ¹⁹ Pea kapau ‘oku lelei ki he tu‘i, ke fai ‘e ia ‘ae fono fakatu‘i, pea tuku ke tohi ia ‘i he ngaahi fono ‘oe kakai Peasia mo e kakai Mitia, koe‘uhi ke ‘oua na‘a fakakehe ia, koe‘uhi ke ‘oua na‘a toe ha‘u ‘a Vasiti ki he ‘ao ‘oe tu‘i ko ‘Ahasivelo: pea ke foaki ‘e he tu‘i hono tu‘unga fakatu‘i ki ha tokotaha ‘oku lelei lahi ‘iate ia. ²⁰ Pea ka fakaongo atu ‘ae fono ‘ae tu‘i ‘aia te ne fai ki he potu kotoa pē ‘o hono pule‘anga, (he ‘oku lahi ia,) ‘e ‘atu ‘e he ngaahi fefine uaifi ‘ae faka‘apa‘apa ki honau ngaahi husepāniti, pē ko e lahi ia pē ko e si‘i.” ²¹ Pea na‘e mālie ai ‘ae tu‘i mo e ngaahi hou‘eiki ‘i he lea ko ia; pea na‘e fai ‘e he tu‘i ‘o fakatatau ki he lea ‘a Mimukani. ²² He na‘a ne ‘ave ‘ae ngaahi tohi ki he ngaahi potu kotoa pē ‘oe pule‘anga ‘oe tu‘i, ki he pule‘anga kotoa pē ‘o fakatatau ki he tohi ‘o hono lea, pea ki he kakai kotoa pē ‘o tatau mo ‘enau lea,

koe'uhi ke pule taki taha 'ae tangata 'i hono fale 'o'ona, pea koe'uhi ke fanongonongo ia 'i he lea 'ae kakai kotoa pē.

2

1 Ko e fili 'ae tu'i fefine fo'ou mei he kau tāupo'ou 3 Ko Eseta mo Motekiai ko e tangata na'a ne tamai 'aki. 8 'Oku loto lelei 'e Hekai kia Eseta. 12 Ko hono anga 'ae fakama'a, mo e 'alu ki he tu'i. 21 Na'e 'ilo 'e Motekiai 'ae teu lapa pea na'e tohi ia 'i he toki fakamatala me'a fakapule'anga.

¹ Pea hili 'ae ngaahi me'a ni, pea kuo 'osi 'ae houhau 'ae tu'i ko 'Ahasivelo, na'a ne manatu'i 'a Vasiti, mo ia na'a ne fai, mo ia na'e tu'utu'uni ke fai kiate ia. ² Pea pehē ai 'e he kau tamaio'eiki 'ae tu'i 'aia na'e tauhi ia, "Tuku ke kumi he kau tāupo'ou hoihoifua ma'ae tu'i: ³ Pea ke fakanofu 'e he tu'i 'ae kau matāpule 'i he ngaahi potu kotoa pē 'o hono pule'anga, koe'uhi ke nau tānaki ke fakataha kotoa pē 'ae kau tāupo'ou hoihoifua ki Susani ko e kolo faka'eiki, ki he fale 'oe kau fefine, ki he tauhi 'o Hekai, ko e tauhi fale 'oe tu'i, 'aia 'oku tauhi 'ae kau fefine: pea ke 'atu kiate kinautolu 'enau ngaahi me'a fakama'a: ⁴ Pea 'ilonga 'ae tāupo'ou 'aia 'e fitemālie ki ai 'ae tu'i, tuku ia ke tu'i fefine ko e fetongi 'o Vasiti." Pea na'e fitemālie 'ae tu'i 'i he me'a ko ia; pea na'a ne fai ia.

⁵ ¶ Pea na'e 'i Susani ko e kolo faka'eiki, 'ae Siu 'e taha, ko Motekiai hono hingoa, ko e foha 'o Saili, ko e foha 'o Simi, ko e foha 'o Kisi, ko e tangata Penisimani: ⁶ 'Aia na'e fetuku mei Selūsalema, 'i he fakapōpula 'aia na'e fetuku ki he mama'o mo Sekonia ko e tu'i 'o Siuta, 'aia na'e fetuku 'e Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone 'o 'ave ki he mama'o. ⁷ Pea

na'a ne ohi 'a Hatasa, 'aia ko Eseta, ko e 'ofefine 'o hono tu'asina: he na'e 'ikai ha'ane tamai pe fa'ē, pea na'e matamatalelei mo hoihoifua 'ae tāupo'ou, 'aia na'e ohi 'e Motekiai 'i he pekia 'ene tamai mo 'ene fa'ē, 'o ne 'ofefine 'aki ia.

⁸ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he ongo'i 'ae fekau 'ae tu'i mo 'ene tu'utu'uni, pea kuo fakakātoa 'ae kau ta'ahine tokolahi ki Susani ko e kolo faka'eiki, ki he tauhi 'o Hekai, na'e 'omi foki 'a Eseta ki he fale 'oe tu'i, ki he tauhi 'o Hekai, ko e tauhi 'oe kau fefine.

⁹ Pea na'e fiemālie ia ki he ta'ahine, pea na'a ne 'ofeina ia: pea na'a ne 'atu leva kiate ia 'ae ngaahi me'a ma'a 'ene fakama'a ia, fakataha mo e ngaahi me'a na'e kau tonu kiate ia, mo e kau ta'ahine 'e toko fitu, 'aia na'e taau ke foaki kiate ia, mei he fale 'oe tu'i: pea na'a ne tomu'a fili ia mo 'ene kau ta'ahine ki he potu lelei lahi 'oe fale 'oe kau fefine.

¹⁰ Na'e te'eki ai fakahā 'e Eseta hono kakai pe ko hono kāinga: he na'e fekau ia 'e Motekiai ke 'oua na'a fakahā ia. ¹¹ Pea na'e 'eve'eva 'a Motekiai 'i he 'aho kotoa pē 'i he mata fale 'oe loto'ā 'oe fale 'oe kau fefine, ke 'ilo pe 'oku fēfē 'a Eseta, pea ko e hā 'e fai kiate ia.

¹² ¶ Pea 'i he hoko 'ae lakanga 'oe ta'ahine kotoa pē ke hū ki loto ki he tu'i ko 'Ahasivelo, hili 'ene nofo 'i he māhina 'e hongofulu ma ua, 'o fakatatau ki he anga 'ae kau fefine, (he na'e pehē pe hono faka'osi 'ae ngaahi 'aho 'o honau fakama'a, 'io, 'ae māhina 'e ono mo e lolo ko e mula, mo e māhina 'e ono mo e ngaahi me'a namu kakala, pea mo e ngaahi me'a kehe ko e me'a fakama'a 'ae kau fefine.) ¹³ Pea na'e ha'u pehē pe 'ae ta'ahine kotoa pē ki he tu'i: 'ilonga 'aia kotoa pē na'a ne fili ke

taunga'aki mei he fale 'oe kau fefine, ke 'alu ki he fale 'oe tu'i, na'e foaki ia kiate ia. ¹⁴ Na'e hū ki ai ia 'i he efiāfi, pea pongipongi ai na'e liu mai ia ki hono ua 'oe fale 'oe kau fefine, ki he tauhi 'a Seasikasi, ko e tauhi fale 'ae tu'i, 'aia na'e tauhi 'ae kau sinifu: na'e 'ikai te ne toe ha'u ki he tu'i, 'o kapau na'e 'ikai fiemālie 'ae tu'i 'iate ia, pea ne ui ia 'i hono hingoa.

¹⁵ ¶ Pea 'i he hoko 'ae lakanga 'o Eseta, ko e 'ofefine 'o Apieli ko e tu'asina 'o Motekiai, 'aia na'a ne ohi ko hono 'ofefine, ke hū ia ki loto ki he tu'i, na'e 'ikai te ne fili ha me'a 'e taha ka ko e me'a pe na'e 'atu kiate ia 'e Hekai, ko e tauhi fale 'ae tu'i, mo e ha'a tukau'i 'oe kau fefine. Pea na'e 'ofeina 'a Eseta 'e he kakai kotoa pē na'e mamata kiate ia.

¹⁶ Ko ia, na'e 'ave 'a Eseta ki he tu'i ko 'Ahasivelo ki hono fale fakatu'i 'i hono hongofulu 'oe māhina, 'aia ko e māhina ko Tipeti, 'i hono fitu ta'u 'o 'ene pule. ¹⁷ Pea na'e 'ofa lahi 'ae tu'i kia Eseta 'i he kau fefine kotoa pē, pea na'e ma'u 'e ia 'ae lelei mo e anga'ofa 'i hono 'ao 'o lahi hake 'i he kau tāupo'ou kotoa pē; ko ia na'a ne 'ai ai 'ae tatā fakatu'i ki hono 'ulu, pea fakanofa ko e tu'i fefine ko e fetongi 'o Vasiti. ¹⁸ Pea na'e fai ai 'e he tu'i 'ae kātōanga lahi ki he'ene ngaahi hou'eiki kotoa pē mo 'ene kau tamaio'eiki, 'io, ko e kātōanga 'o Eseta: pea na'a ne fai 'ae vetepōpula 'i hono ngaahi pule'anga, 'o ne fai 'ae ngaahi foaki, 'o taau mo e monū'ia 'oe tu'i. ¹⁹ Pea 'i he fakakātōa 'ae kau ta'ahine ko hono liunga ua, na'e toki nofo ai 'a Motekiai 'i he matapā 'oe tu'i. ²⁰ Pea na'e te'eki ai fakahā 'e Eseta 'a hono kāinga pe ko hono kakai: 'o hangē ko e fekau pau 'e Motekiai kiate ia: he na'e fai 'e Eseta ki he fekau 'a Motekiai kiate ia, 'o hangē ko ia na'a ne fai 'i he'ene

kei tauhi ia.

²¹ ¶ 'I he ngaahi 'aho ko ia, lolotonga 'ene nofo 'a Motekiai 'i he matapā 'oe tu'i, na'e 'ita 'ae tauhi 'e toko ua 'ae tu'i, ko Pikitani mo Telesi, 'iate kinautolu na'e tauhi 'ae matapā, 'o na kumi ke ala ki he tu'i ko 'Ahasivelo. ²² Pea na'e 'ilo 'ae me'a ni 'e Motekiai, 'aia na'e tala ia kia Eseta ko e tu'i fefine, pea fakahā ia 'e Eseta ki he tu'i 'i he hingoa 'o Motekiai. ²³ Pea 'i he fai 'ae 'eke ki he me'a ni, na'e 'ilo hono mo'oni: ko ia na'e tautau ai 'akinaua fakatou'osi ki ha 'akau: pea na'e tohi ia 'i he tohi fakamatala me'a 'i he 'ao 'oe tu'i.

3

1 Kuo hikisia 'a Hamani 'e he tu'i, pea koe'uhi ko e ta'etokanga'i ia 'e Motekiai, 'oku feinga ia ke totongi kovi ki he kakai Siu kotoa pē. 7 Ko 'ene fai 'ae talotalo. 8 Ko 'ene ma'u mei he tu'i 'i he'ene fakakovi'i, 'ae fono ke tāmata'i 'ae kakai Siu.

¹ Pea hili 'ae ngaahi me'a ni na'e fakahikihiki 'e he tu'i ko 'Ahasivelo 'a Hamani ko e foha 'o Hamitata ko e tangata Ekaki, mo ne hakeaki'i ia, pea 'ai hono nofo'a ke mā'olunga hake 'i he ngaahi hou'eiki na'e 'iate ia. ² Pea na'e punou 'ae kau tamaio'eiki kotoa pē, 'aia na'e 'i he matapā 'oe tu'i, 'onau faka'apa'apa kia Hamani: he na'e pehē pe 'ae fekau 'ae tu'i 'iate ia. Ka na'e 'ikai punou 'a Motekiai, pe fai faka'apa'apa kiate ia. ³ Pea pehē ai 'e he kau tamaio'eiki 'ae tu'i, 'aia na'e nofo 'i he matapā 'ae tu'i kia Motekiai, "Ko e hā 'oku ke talangata'a ai ki he fekau 'ae tui?" ⁴ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'enau lea kiate ia 'i he 'aho kotoa pē, pea 'ikai tokanga ia kiate kinautolu, na'a nau *toki* tala ia kia Hamani, ke vakai, pe 'e tu'uma'u 'ae

anga ‘a Motekiai: he na‘a ne tala kiate kinautolu ko e Siu ia. ⁵ Pea ‘i he vakai ‘a Hamani na‘e ‘ikai punou ‘a Motekiai, pe faka‘apa‘apa kiate ia, na‘e pito ai ‘a Hamani ‘i he ‘ita. ⁶ Pea na‘e pehē ‘e ia ko e me‘a noa pē ke ala kia Motekiai tokotaha pē: he na‘a nau fakahā kiate ia ‘ae kakai ‘o Motekiai: ko ia na‘e tokanga ‘e Hamani ke faka‘auha ‘ae ngaahi Siu kotoa pē ‘i he pule‘anga kotoa pē ‘o ‘Ahasivelo, ‘io, ko e kakai ‘o Motekiai.

⁷ ¶ ‘I he ‘uluaki māhina, ‘aia ko e māhina ko Nisani, ‘i hono hongofulu ma ua ‘oe ta‘u ‘oe pule ‘oe tu‘i ko ‘Ahasivelo, na‘a nau lī ‘a Puli, ‘aia ko e talotalo, ‘i he ‘ao ‘o Hamani, ‘i he ‘aho hokohoko pe, pea mei he māhina ki he māhina, ‘o hoko ki hono hongofulu ma ua ‘ae māhina, ‘aia ko e māhina ko ‘Atali.

⁸ ¶ Pea na‘e pehē ‘e Hamani ki he tu‘i ko ‘Ahasivelo, “‘Oku ai ‘ae kakai ‘e taha kuo movetevete mama‘o atu ‘o nofo tuku fakaholo ‘i he lotolotonga ‘oe kakai ‘i he ngaahi potu kotoa pē ‘o ho pule‘anga; pea ‘oku kehe ‘enau ngaahi fono ‘i he kakai kotoa pē; pea ‘oku ‘ikai foki te nau tokanga ki he ngaahi fono ‘ae tu‘i: ko ia ‘oku ‘ikai ‘aonga ki he tu‘i ke kātaki ‘akinautolu.

⁹ Kapau ‘oku lelei ki he tu‘i, tuku ke tohi koe‘uhi ke faka‘auha ‘akinautolu: pea te u totongi ki he nima ‘okinautolu ‘oku tuku ki ai ‘ae ngāue ni, ‘ae taleniti siliva ‘e taha mano, ke ‘omi ki he ngaahi fale koloa ‘oe tu‘i.” ¹⁰ Pea na‘e to‘o ‘e he tu‘i hono mama mei hono nima, pea ne foaki ia kia Hamani ko e foha ‘o Hamitata ko e tangata Ekaki, ko e fili ‘oe kakai Siu. ¹¹ Pea pehē ‘e he tu‘i kia Hamani, “Kuo foaki ‘ae siliva kiate koe, mo e kakai foki, ke ke fai kiate kinautolu ‘aia ‘oku mata lelei kiate koe.”

¹² Pea na'e toki ui ke fakataha 'ae kau tangata tohi 'ae tu'i 'i hono hongofulu ma tolu 'oe 'aho 'oe 'uluaki māhina, pea na'e tohi 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē na'e fekau 'e Hamani ki he kau matāpule mo e kau pule fonua 'aia na'e pule 'i he ngaahi pule'anga, pea ki he kau pule kotoa pē 'oe kakai kotoa pē 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē 'o fakatatau mo e tohi 'o ia, pea ki he kakai kotoa pē 'o taau mo 'enau lea: na'e tohi ia 'i he huafa 'oe tu'i ko 'Ahasivelo, pea fakama'u 'aki 'ae mama 'oe tu'i. ¹³ Pea na'e 'ave 'ae ngaahi tohi 'i he kau 'ave tohi ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oe tu'i, ke maumau, ke tāmata'e, mo faka'auha, 'ae kakai Siu kotoa pē, 'ae iiki mo e motu'a, 'ae tamaiki iiki, mo e kau fefine, 'i he 'aho pe taha, 'io, 'i hono 'aho 'e hongofulu mā tolu 'i hono hongofulu mā ua 'oe māhina, 'aia ko e māhina ko 'Atali, pea ke fa'ao 'ae vete 'anautolu. ¹⁴ Ko hono hiki 'oe tohi ko e fekau ke 'atu ki he pule'anga kehekehe kotoa pē, na'e fakahā atu ki he kakai kotoa pē, koe'uhi kenau tali teu pe ki he 'aho ko ia. ¹⁵ Na'e 'alu atu kitua'ā 'ae kau 'ave tohi, he na'e fakavavevave ia 'e he fekau 'ae tu'i, pea na'e fai 'ae fono 'i Susani ko e kolo faka'eiki. Pea na'e nofo hifo 'ae tu'i mo Hamani ke inu: ka na'e maveuveu 'ae kolo ko Susani.

4

1 Ko e tangi lahi 'a Motekiai mo e kakai Siu. 4 Na'e 'ilo ia 'e Eseta, pea fekau ia kia Motekiai, 'aia na'a ne fakahā hono 'uhinga, pea ne ako'i ia ke langomaki 'akinautolu. 10 Na'e fakafisi ia 'e ia pea valoki ia 'e Motekiai. 15 Na'e fekau ia 'ae 'aukai pea toki loto ia ke fai 'ae kole.

¹ Pea 'i he 'ilo 'e Motekiai 'aia kotoa pē kuo fai, na'e haehae hono ngaahi kofu 'e Motekiai, pea 'ai 'ae kofu tauanga'a mo e efuefu, pea 'alu ia kitu'a ki he loto kolo, pea tangi kalanga ia mo fakamamahi:
² Pea na'e ha'u ia, 'io, ki he mata 'oe matapā 'oe tu'i: he na'e 'ikai ngofua ke hū ha tokotaha ki ai kuo kofu 'i he kofu tauanga'a. ³ Pea ko e potu pule'anga kotoa pē na'e hoko ki ai 'ae fekau 'ae tu'i mo 'ene tu'utu'uni, na'e 'i ai 'ae mamahi lahi 'i he kakai Siu, mo e 'aukai, mo e tangi, mo e tangilāulau; pea na'e tokoto 'ae tokolahi 'i he kofu tauanga'a mo e efuefu.

⁴ ¶ Ko ia na'e ha'u ai 'ae kau fefine 'a Eseta mo 'ene kautauhi 'o tala ia kiate ia. Pea na'e mamahi lahi 'aupito ai 'ae tu'i fefine; pea ne fekau *ke 'ave* 'ae ngaahi kofu ke fakakofu'aki 'a Motekiai, pea ke to'o 'o 'ave hono ngaahi kofu tauanga'a meiate ia: ka na'e 'ikai te ne ma'u ia. ⁵ Pea na'e fekau 'e Eseta ke ha'u 'a Hataki, ko e tokotaha 'oe kau tangata tauhi 'ae tu'i, 'aia na'e tu'utu'uni ia 'e he tu'i ke tauhi ia, pea ne tuku kiate ia 'ae fekau kia Motekiai, ke 'ilo pe ko e hā ia, pea kuo tupu 'i he hā.
⁶ Ko ia na'e 'alu atu ai 'a Hataki kia Motekiai ki he hala lahi 'oe kolo, 'aia na'e 'i he mata 'oe matapā 'oe tu'i. ⁷ Pea na'e fakahā kiate ia 'e Motekiai 'ae me'a kotoa pē kuo hoko kiate ia, pea mo e ngaahi pa'anga na'e fakahā 'e Hamani ke totongi ki he fale koloa 'oe tu'i koe'uhi ko e kakai Siu, ke faka'auha 'akinautolu. ⁸ Pea na'a ne 'atu foki kiate ia hono hiki 'oe tohi 'ae fono na'e fai 'i Susani ke faka'auha 'akinautolu, ke ne fakahā ia kia Eseta, pea ke fakahā ia kiate ia, pea ke fekau kiate ia ke 'alu ia ki he tu'i, ke fai 'ae hū kiate ia, pea ke fai 'ae kole 'i hono 'ao ma'a hono kakai. ⁹ Pea na'e ha'u 'a

Hataki 'o tala kia Eseta 'ae ngaahi lea 'a Motekiai.

¹⁰ ¶ Pea na'e toe lea 'a Eseta kia Hataki, 'o ne tuku kiate ia 'ae fekau kia Motekiai; ¹¹ “Oku 'ilo 'e he kau tamaio'eiki kotoa pē 'ae tu'i, mo e kakai kotoa pē 'oe ngaahi pule'anga 'oe tu'i 'oku nau 'ilo, ke 'ilonga ha tokotaha, pe ko ha tangata pe ha fefine, 'e hū ia ki he tu'i 'i he fale 'i loto fale, pea na'e 'ikai fekau, 'oku ai 'ae fono pe taha 'a'ana ke tāmata'i ia, ka ko ia pe 'e mafao atu ki ai 'e he tu'i 'ae tokotoko koula ke mo'ui ai ia; pea kuo 'ikai ui au ke hū atu ki he tu'i 'i he 'aho 'e tolungofulu kuo hili ni.” ¹² Pea na'a nau tala kia Motekiai 'ae ngaahi lea 'a Eseta. ¹³ Pea na'e fekau 'e Motekiai ke tala kia Eseta, “Oua na'a ke mahalo te ke mu'aki hao koe 'i he kakai Siu kotoa pē koe'uhi ko ho'o 'i he fale 'oe tu'i. ¹⁴ He kapau te ke mātu'aki longo pe koe 'i he kuonga ni, 'e hoko ai 'ae faka'ata'atā mo e fakamo'ui 'oe kakai Siu mei ha potu 'e taha: ka ko koe mo e fale 'o ho'o tamai 'e faka'auha; pea ko hai 'oku ne 'ilo'i na'a kuo ke hoko ai koe ki he pule'anga koe'uhi ko ha kuonga pehē ni?”

¹⁵ ¶ Pea na'e toki fekau 'e Eseta kiate kinautolu ke 'ave kia Motekiai 'ae tali ni, ¹⁶ “Alu pea fakakātoa fakataha 'ae ngaahi Siu kotoa pē 'oku nofo 'i Susani, pea ke mou 'aukai koe'uhi ko au, pea 'oua na'a mou kai pe inu 'i he 'aho 'e tolu, *i he pō*, pe *i he* 'aho: Ko au mo 'eku kau fefine te mau 'aukai foki: pea ko ia te u hū ai ki he tu'i, 'aia 'oku 'ikai taau mo e fono: pea kapau te u mate ai, te u mate pē.” ¹⁷ Ko ia na'e 'alu ai 'a Motekiai 'i hono hala, pea fai ia 'o fakatatau ki he fekau kotoa pē 'a Eseta kiate ia.

5

1 Ko e 'ahi'ahi'i 'e Eseta 'ae 'ofa 'ae tu'i, pea ma'u 'e ia 'ae lelei mo e mafao mai 'oe tokotoko koula, pea tala ki he tu'i mo Hamani 'ae fakataha ke inu. 6 Pea fiemālie 'ae tu'i 'i he'ene kole, pea ne tala kiate kinaua 'ae fakataha 'e taha ke inu. 9 Ko e viki 'a Hamani 'i hono fakahikihiki, kae lāunga ia 'i he manuki 'a Motekiai. 14 'I he fakakaukau 'a hono uaifi ko Selesi na'a ne fokotu'u ma'ana 'ae 'akau tautau'anga.

¹ Pea 'i he'ene hokosia hono tolu 'oe 'aho, na'e 'ai 'e Eseta hono ngaahi kofu ngalingali 'eiki, pea tu'u ia 'i he fale 'i loto 'i he fale 'oe tu'i, 'o hangatonu atu ki he fale 'oe tu'i: pea na'e nofo 'ae tu'i ki hono nofo'a fakatu'i, 'i he fale fakatu'i, 'o hangatonu atu ki he matapā 'oe fale. ² Pea na'e pehē, 'i he mamata 'ae tu'i kia Eseta ko e tu'i fefine 'oku tu'u 'i he loto fale, na'e ma'u 'e ia 'ae 'ofa 'i hono 'ao: pea mafao atu 'e he tu'i 'ae tokotoko koula kia Eseta 'aia na'e 'i hono nima. Ko ia na'e 'unu'unu atu 'a Eseta, mo ne ala ki he 'ulu 'oe tokotoko. ³ Pea na'e pehē ai 'e he tu'i kia Eseta, "Ko e hā 'oku ke kumi 'e tu'i fefine ko Eseta? Pea ko e hā ha'o kole? 'E 'atu ia kiate koe 'o a'u ki hono vaeua'anga 'oe pule'anga." ⁴ Pea na'e pehē 'e Eseta, "Kapau 'oku mata lelei ki he tu'i, tuku ke me'a mai 'ae tu'i mo Hamani ki he kātoanga, he 'aho ni, 'aia kuo u te u ma'ana." ⁵ Pea na'e pehē ai 'e he tu'i, "Fekau ke fakato'oto'o 'a Hamani, koe'uhi ke fai ia 'o hangē ko e tala 'a Eseta. Ko ia na'e 'alu ai 'ae tu'i mo Hamani ki he kātoanga na'e teu 'e Eseta."

⁶ ¶ Pea pehē 'e he tu'i kia Eseta 'i he kātoanga inu uaine, "Ko e hā ha'o kole? pea 'e tuku ia kiate koe: pea ko e hā ho'o tala? 'e fai ia, 'io, 'o a'u ki

hono vaeua'anga 'oe pule'anga.” ⁷ Pea leaange ai 'a Eseta, 'o ne pehē, “Ko 'eku kole, mo 'eku tala eni: ⁸ Kapau kuo u ma'u 'ae 'ofa 'i he 'ao 'oe tu'i, pea kapau 'oku lelei ki he tu'i ke tuku kiate au 'eku kole, pea ke fai 'aia 'oku ou tala, tuku ke ha'u 'ae tu'i mo Hamani ki he kātōanga 'aia te u teuteu mo'o kinaua, pea te u fai 'apongipongi 'o hangē ko ia kuo tala 'e he tu'i.”

⁹ ¶ Pea na'e 'alu atu 'a Hamani 'i he fiefia mo e loto fiemālie 'i he 'aho ko ia: ka 'i he mamata 'a Hamani kia Motekiai 'i he matapā 'oe tu'i, na'e 'ikai tu'u hake ia, pe ue'i si'i ia koe'uhi ko ia, na'e fonu ia 'i he 'ita kia Motekiai. ¹⁰ Ka na'e ta'ofi ia 'e Hamani: pea 'i he'ene hoko ki hono fale, na'a ne fekau 'o ui ki hono ngaahi kāinga mo Selesi ko hono uaifi. ¹¹ Pea na'e tala kiate kinautolu 'e Hamani 'ae nāunau 'o 'ene ngaahi koloa, mo hono tokolahi 'o 'ene fānau, pea mo e ngaahi me'a kehekehe, 'aia na'e fakahikihiki ai ia 'e he tu'i, pea mo 'ene fokotu'u ia ke mā'olunga, 'i he ngaahi hou'eiki kotoa pē mo e kau tamaio'eiki 'ae tu'i. ¹² Pea na'e pehē foki 'e Hamani, “Io, mo Eseta ko e tu'i fefine na'e 'ikai te ne tuku ke ha'u ha tangata 'e taha mo e tu'i ki he kātōanga ma'ae tu'i ka ko au pē: pea kuo toe tala kiate au foki fakataha mo e tu'i kema ō kiate ia 'apongipongi. ¹³ Ka 'oku 'ikai 'aonga 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē kiate au, lolotonga 'eku kei mamata kia Motekiai ko e Siu 'oku nofo 'i he matapā 'oe tu'i.”

¹⁴ ¶ Pea na'e lea 'a Selesi ko hono uaifi, mo hono ngaahi kāinga kotoa pē kiate ia, 'o *pehē*, “Tuku ke ngaohi 'ae 'akau ko e tautau'anga, ko e hanga 'e teau 'a hono mā'olunga, pea ke lea 'e koe ki he tu'i 'apongipongi ke tautau 'a Motekiai ki ai: pea ke

toki ‘alu fakafiefia koe mo e tu‘i ki he kātōanga inu.”
Pea na‘e fiemālie ‘a Hamani ‘i he me‘a ko ia pea
na‘e fekau ‘e ia ke ngaohi ‘ae tautau‘anga.

6

1 Na‘e lau ‘ae tohi fakamanatu ‘e ‘Ahasivelo ki he ngāue lelei na‘e fai ‘e Motekiai, pea tokanga ia ke totongi ki ai. 4 Ko e ha‘u ‘a Hamani ke kole ke tautau ia, pea ne tokoni fai noa ia ke ne fakaongolelei ia. 12 Ko e talalāunga ia ki hono ngaahi kāinga, ko e tala kiate ia ‘e hono kāinga ‘ene ngata‘anga.

¹ Pea na‘e ‘ikai fa‘a mohe ‘ae tu‘i ‘i he pō ko ia, pea na‘e fekau ‘e ia ke ‘omi ‘ae tohi fakamatala me‘a fakapule‘anga: pea na‘e lau ia ‘i hono ‘ao.
² Pea na‘e ‘ilo ‘i he tohi, na‘e fakahā ‘e Motekiai ‘a Pikitani mo Telesi, ko e ongo tauhi fale ‘oe tu‘i, ‘aia na‘e ‘iate kinaua ‘ae matapā, ‘aia na‘a na kumi ke lapasi ‘ae tu‘i ko ‘Ahasivelo. ³ Pea na‘e pehē ‘e he tu‘i, “Ko e hā ‘ae fakaongoongolelei mo e fakahikihiki na‘e fai kia Motekiai ki he me‘a ni?” Pea pehē ai ‘e he kau tamaio‘eiki ‘ae tu‘i ‘aia na‘e tauhi ia, “na‘e ‘ikai ha me‘a na‘e fai ma‘ana.”

⁴ ¶ Pea pehē ‘e he tu‘i, “Ko hai ‘oku ‘i loto fale?” Pea vakai kuo hoko ange ‘a Hamani ki he fale ‘itu‘a ‘oe fale ‘oe tu‘i, ke lea ki he tu‘i ke tautau ‘a Motekiai ki he tautau‘anga na‘a ne teuteu. ⁵ Pea na‘e pehē ‘e he kau tamaio‘eiki ‘ae tu‘i kiate ia, “Vakai, ko Hamani ‘oku tu‘u ‘i he fale ‘itu‘a.” Pea pehē ‘e he tu‘i, “Tuku ke ha‘u ia.” ⁶ Ko ia na‘e hū ange ‘a Hamani. Pea pehē ‘e he tu‘i kiate ia, “Ko e hā ‘oku lelei ke fai ki he tangata ‘oku fiefia ‘ae tu‘i ke fakaongoongolelei?” Pea na‘e mahalo ‘e Hamani ‘i hono loto, “Ko hai ‘e fiefia ai ‘ae tu‘i ke

fakaongolelei 'o lahi hake 'iate au?" ⁷ Pea na'e lea 'a Hamani ki he tu'i, 'o *pehē*, "Ko e tangata 'oku fiefia ai 'ae tu'i ke fakaongoongolelei. ⁸ Tuku ke 'omi 'ae ngaahi kofu fakatu'i 'aia 'oku fa'a 'ai 'e he tu'i, mo e hoosi 'oku heka ai 'ae tu'i, mo e tatā fakatu'i 'aia 'oku 'ai ki hono fofonga: ⁹ Pea tuku 'ae ngaahi kofu ni mo e hoosi ki he nima 'oe tokotaha 'oe hou'eiki lahi 'oe tu'i, koe'uhi, ke nau teu'i 'aki ia 'ae tangata 'aia 'oku fiefia ai 'ae tu'i ke fakahikihiki, pea 'omi heka hoosi ia 'i he hala lahi 'oe kolo, pea lea kalanga 'i hono 'ao, "E fai *pehē* ki he tangata 'aia 'oku loto fitemālie 'ae tu'i ke fakahikihiki." ¹⁰ Pea na'e *pehē* 'e he tu'i kia Hamani, "Fai vave, 'ave 'ae ngaahi kofu mo e hoosi, 'o hangē ko ia kuo ke tala, pea fai *pehē* pē kia Motekiai ko e Siu, 'aia 'oku nofo 'i he matapā 'oe tu'i: 'oua na'a li'aki ha me'a si'i 'i he me'a kotoa pē kuo ke lea ki ai." ¹¹ Pea na'e to'o ai 'e Hamani 'ae ngaahi kofu, mo e hoosi, 'o ne teu'i 'a Motekiai, 'o ne 'ave ia 'i he heka hoosi 'i he hala lahi 'oe kolo, pea na'e kalanga 'i hono 'ao, "E fai *pehē* pe ki he tangata 'aia 'oku loto fitemālie ki ai 'ae tu'i ke fakahikihiki."

¹² ¶ Pea na'e toe ha'u 'a Motekiai ki he matapā 'oe tu'i. Ka na'e 'alu fakavave 'a Hamani ki hono fale, kuo 'ufi'ufi hono 'ulu. ¹³ Pea na'e tala 'e Hamani kia Selesi ko hono uaifi mo hono kāinga kotoa pē 'ae me'a kotoa pē kuo hoko kiate ia. Pea na'e *pehē* ai 'e he'ene kau tangata poto mo Selesi ko hono uaifi, "Kapau 'oku 'i he hako 'oe kakai Siu 'a Motekiai, 'aia ko e 'ao 'o'ona kuo kamata ai ho'o hinga, 'e 'ikai te ke fa'a iku'i ia, ka ko e mo'oni te ke hinga 'i hono 'ao." ¹⁴ Pea lolotonga 'enau kei talanoa mo ia, mo 'ene ha'u ai 'ae kau tauhi fale 'oe tu'i, pea

fakato'oto'o ke 'omi 'a Hamani ki he kātoanga na'e teu 'e Eseta.

7

1 'Oku tauhi 'e Eseta 'ae tu'i mo Hamani 'i he kātoanga, pea fai 'ene hū koe'uhi ko 'ene mo'ui mo e mo'ui 'a hono kakai. 5 'Oku ne faka'ilo 'a Hamani. 7 'Oku hoko 'o 'ilo 'e he tu'i 'ae tautau'anga na'e ngaohi 'a Hamani kia Motekiai; pea fekau 'e he tu'i 'i he'ene 'ita lahi ke tautau ki ai 'a Hamani.

¹ Ko ia na'e ha'u ai 'ae tu'i mo Hamani ki he kātoanga mo Eseta ko e tu'i fefine. ² Pea na'e toe lea 'ae tu'i kia Eseta 'i hono ua 'oe 'aho 'i he kātoanga inu uaine, "Ko e hā ho'o kole 'e tu'i fefine ko Eseta? Pea 'e tuku ia kiate koe: pea ko e hā ia 'a ho'o kole? Pea 'e fai ia 'o a'u ki hono vahe ua 'oe pule'anga." ³ Pea lea ai 'a Eseta ko e tu'i fefine, 'o ne pehē, "Kapau kuo u ma'u 'ae 'ofa 'i ho 'ao, 'E tu'i, pea kapau 'oku lelei ki he tu'i, ke foaki 'eku mo'ui kiate au 'i he'eku kole, mo hoku kakai 'i he'eku tala: ⁴ He kuo fakatau 'akimautolu, Ko au mo hoku kakai, ke maumau'i, mo tāmata'i, pea ke faka'auha. Pea ka ne fakatau 'akimautolu ke hoko ko e kau tangata pōpula, mo e kau fefine pōpula, pehē, te u longo pe au, ka ko e mo'oni 'e 'ikai mafai 'e he fili ke totongi hono kovi ki he tu'i."

⁵ ¶ Pea na'e lea ai 'ae tu'i ko 'Ahasivelo kia Eseta ko e tu'i fefine 'o pehē, "Ko hai ia, pea kofa'ā ia, 'aia na'e fiela'i 'i hono loto ke fai pehē?" ⁶ Pea na'e pehē 'e Eseta, "Ko e tangata angatu'u mo e fili, ko Hamani angakovi ni." Pea na'e toki manavahē 'a Hamani 'i he 'ao 'oe tu'i mo e tu'i fefine.

⁷ ¶ Pea na'e tu'u hake 'ae tu'i 'i he'ene tuputāmaki lahi mei he kātoanga uaine, pea 'alu kitu'a ia ki he

ngoue 'oe fale; pea na'e tu'u hake 'a Hamani ke fai 'ae kole koe'uhi ko 'ene mo'ui kia Eseta ko e tu'i fefine; he na'e mamata ia kuo tu'utu'uni 'ae kovi ke hoko kiate ia mei he tu'i. ⁸ Pea na'e liu mai 'ae tu'i mei he ngoue 'oe fale, ki he potu 'oe katoanga uaine: pea kuo tō 'a Hamani ki he tokoto'anga 'aia na'e 'i ai 'a Eseta. Pea pehē 'e he tu'i, "Pea 'e tohotoho 'e ia 'ae tu'i fefine foki 'i he fale 'i hoku 'ao?" Pea 'i he 'alu 'ae lea mei he fofonga 'oe tu'i, na'a nau 'ufi'ufi 'ae mata 'o Hamani. ⁹ Pea pehē 'e Hapona ko e tauhi fale 'e tokotaha 'i he 'ao 'oe tu'i, "Vakai foki, ko e tautau'anga, ko e hanga 'e teau hono mā'olunga, 'aia na'e ngaohi 'e Hamani mo'o Motekiai, 'aia na'e lea lelei ma'ae tu'i, 'oku tu'u 'i he fale 'o Hamani." Pea pehē ai 'e he tu'i, "Tautau ia ki ai." ¹⁰ Ko ia na'a nau tautau 'a Hamani 'i he tautau'anga na'a ne teuteu mo'o Motekiai. Pea na'e toki lolou 'ae houhau 'ita 'ae tu'i.

8

1 Kuo hiki 'a Motekiai. 3 'Oku kole 'e Eseta ke fakakehe 'ae ngaahi tohi 'a Hamani. 7 Ko e tuku 'e 'Ahasivelo ki he kakai Siu ke nau langomaki 'akinautolu. 15 Ko e faka'apa'apa kia Motekiai mo e fiefia 'ae kakai Siu.

¹ Na'e foaki 'e he tu'i ko 'Ahasivelo 'i he 'aho ko ia 'ae fale 'o Hamani ko e fili 'oe kakai Siu, kia Eseta ko e tu'i fefine. Pea na'e ha'u 'a Motekiai ki he 'ao 'oe tu'i; he na'e fakahā 'e Eseta 'a 'ena kāinga mo ia. ² Pea na'e to'o 'e he tu'i hono mama, 'aia na'a ne ma'u meia Hamani, 'o ne foaki ia kia Motekiai. Pea na'e fakanofa 'e Eseta 'a Motekiai ke pule ki he fale 'o Hamani.

³ ¶ Pea na'e toe lea 'a Eseta 'i he 'ao 'oe tu'i, pea fakatōmape'e ki hono va'e, 'o ne kole tangi

lo'imata ke ne ta'ofi 'ae kovi na'e langa'i 'e Hamani ko e tangata Ekaki, mo e tu'utu'uni 'aia na'a ne tu'utu'uni kovi ki he kakai Siu.⁴ Pea na'e mafao atu 'e he tu'i 'ae tokotoko koula kia Eseta. Ko ia na'e tu'u ai 'a Eseta, pea tu'u 'i he 'ao 'oe tu'i,⁵ 'O ne pehē, "Kapau 'oku lelei ki he tu'i, pea kapau kuo u ma'u 'ae 'ofa 'i hono 'ao, pea kapau 'oku matamata totonu 'ae me'a ni 'i he 'ao 'oe tu'i pea 'oku ou lelei'ia au 'i hono 'ao, tuku ke fai 'ae tohi ke fakakehe 'ae ngaahi tohi na'e filio'i 'e Hamani ko e foha 'o Hamitata ko e tangata Ekaki, 'aia na'a ne tohi ke faka'auha 'ae kakai Siu 'oku 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oe tu'i:⁶ He te u kātaki fēfee'i ke mamata ki he kovi 'aia 'e hoko ki hoku kakai? Pea 'e fēfee'i 'eku kātaki 'ae mamata ki he faka'auha 'a hoku kāinga?"

⁷ ¶ Pea na'e pehē 'e he tu'i ko 'Ahasivelo kia Eseta ko e tu'i fefine mo Motekiai ko e Siu, "Vakai, kuo u foaki kia Eseta 'ae fale 'o Hamani, pea kuo nau tautau ia ki he tautau'anga, ko e me'a 'i he'ene hilifaki hono nima ki he kakai Siu.⁸ Mou tohi foki ma'ae ngaahi Siu, 'ae me'a 'oku lelei kia kimoua, 'i he huafa 'oe tu'i, pea pulusi ia 'aki 'ae mama 'ae tu'i: he ko e tohi kuo tohi 'i he huafa 'oe tu'i, pea fakama'u 'aki 'ae mama 'oe tu'i, 'oku 'ikai ngofua ke fakakehe ia 'e ha tokotaha."⁹ Pea na'e fekau ke ha'u 'ae kau tangata tohi 'ae tu'i 'i he 'aho ko ia 'i hono tolu 'oe māhina, 'aia ko e māhina ko Sivani, 'i hono 'aho uofulu mā tolu; pea na'e tohi 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē na'e fekau 'e Motekiai ki he kakai Siu, pea ki he kau pule, mo e kau matāpule, mo e kau fetongi pule mo e kau pule 'oe ngaahi pule'anga 'aia 'oku tu'u mei Initia ki 'Itiopea, ko e pule'anga 'e teau mo e uofulu ma

fitu, ki he pule'anga kotoa pē 'o fakatatau ki he tohi ki ai, pea ki he kakai kotoa pē 'i he'enau lea, pea ki he ngaahi Siu 'o fakatatau ki he'enau tohi, pea fakatatau ki he'enau lea. ¹⁰ Pea na'e tohi ia 'i he huafa 'oe tu'i ko 'Ahasivelo, pea fakama'u 'aki ia 'ae mama 'oe tu'i, pea ne 'ave 'ae ngaahi tohi 'e he kau 'ave tohi na'e heka 'i he fanga hoosi, mo e kau heka miuli, mo e fanga kāmeli, mo e fanga kāmeli mui. ¹¹ 'Aia na'e fakangofua ai 'e he tu'i ki he kakai Siu 'i he kolo kotoa pē kenau fakakātoa fakataha 'akinautolu, pea tu'u 'o langomaki 'enau mo'ui pea ke maumau, mo tāmate'i, mo faka'auha 'akinautolu mo e mālohi kotoa pē 'oe kakai, mo e pule'anga 'aia te nau tu'u ke tau'i 'akinautolu, 'ae fānau si'i mo e kau fefine, pea ke 'ave 'ae koloa vete 'iate kinautolu mo'onautolu, ¹² 'I he 'aho pē taha 'i he pule'anga kehekehe 'oe tu'i ko 'Ahasivelo, 'i hono hongofulu mā tolu 'oe 'aho 'i hono hongofulu mā ua 'oe māhina, 'aia ko e māhina ko 'Atali. ¹³ Ko hono hiki 'oe tohi ko e fekau ke 'atu ki he ngaahi pule'anga kotoa pē na'e fakahā ki he kakai kotoa pē, pea ke teu pē ki he 'aho ko ia 'e he kakai Siu ke totongi ki honau ngaahi fili. ¹⁴ Ko ia na'e heka ai 'ae kau 'ave tohi 'i he ngaahi miuli mo e ngaahi kāmeli, na'e fakavavevave, pea ue'i ke 'alu 'e he fekau 'ae tu'i. Pea na'e fai 'ae fono 'i Susani ko e kolo faka'eiki.

¹⁵ ¶ Pea na'e 'alu kitu'a 'a Motekiai mei he 'ao 'oe tu'i 'i he ngaahi kofu ngalingali 'eiki ko e lanu moana, mo e hinehina, mo e fu'u tatā koula 'i hono 'ulu, mo e kofu tupenu mo e pa'uhi'uhi: pea na'e fiefia 'ae kolo ko Susani, pea nekeneka. ¹⁶ Na'e ma'u 'e he kakai Siu 'ae maama mo e fiefia, mo e

nekeneka, mo e fakahikihiki. ¹⁷ Pea ko e pule'anga kotoa pē, mo e kolo kotoa pē na'e hoko ki ai 'ae fekau mo e tu'utu'uni 'ae tu'i, na'e ma'u ai 'e he kakai Siu 'ae fiefia mo e fakafeta'i, mo e katoanga, mo e 'aho lelei. Pea na'e hoko 'ae kakai tokolahi 'oe fonua, ko e Siu: he na'e tō kiate kinautolu 'ae manavahē ki he kakai Siu.

9

1 Ko e manavahē 'ae kakai kia Motekiai, pea nau tokoni 'ae kakai Siu, ko ia na'a nau tāmata'i honau ngaahi fili, mo e foha 'e hongofulu 'o Hamani. 12 Na'e tuku 'e 'Ahasivelo 'i he kole 'a Eseta, 'ae 'aho 'e taha ke tāmata'i, pea kenau tautau 'ae ngaahi foha 'o Hamani. 20 Ko e 'aho 'e ua 'oku fai ai 'ae katoanga.

¹ Pea 'i hono hongofulu mā ua 'oe māhina, 'aia ko e māhina ko 'Atali 'i hono hongofulu mā tolu 'oe 'aho 'i ai, 'i he hoko 'o ofi 'ae fekau mo e tu'utu'uni 'ae tu'i ke fakatonutonu, 'i he 'aho ko ia na'e 'amanaki ai 'e he ngaahi fili 'oe Siu ke nau ma'u 'ae mālohi kiate kinautolu, (ka na'e liliu kehe ia, koe'uhi na'e hoko 'o pule 'ae kakai Siu kiate kinautolu na'e fehi'a kiate kinautolu:) ² Na'e katoa fakataha 'akinautolu 'e he kakai Siu 'i honau ngaahi kolo 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oe tu'i ko 'Ahasivelo, ke puke 'akinautolu 'oku kumi ke fai kovi kiate kinautolu: pea na'e 'ikai ha tangata na'e fa'a talia 'akinautolu: he na'e tō 'ae manavahē kiate kinautolu 'i he kakai kotoa pē. ³ Pea na'e tokoni ki he kakai Siu 'ae ngaahi tu'i 'oe ngaahi pule'anga, mo e kau matāpule, mo e kau tokoni, mo e kau matāpule 'ae tu'i; he na'e tō kiate kinautolu 'ae manavahē kia Motekiai. ⁴ He na'e hoko 'o lahi 'a Motekiai 'i he fale 'oe tu'i, pea na'e ongo atu

ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'a 'ene ongolelei: he ko e tangata ni ko Motekiai na'e faka'au ai pe ia ke hakeaki'i. ⁵ Pea na'e taa'i pehē pē 'e he kakai Siu honau ngaahi fili kotoa pē 'aki 'ae tā 'oe heletā, mo e tāmata'i, mo e faka'auha, 'onau fai 'enau fa'iteliha kiate kinautolu na'e fehi'a kiate kinautolu. ⁶ Pea na'e tāmata'i 'o faka'auha 'e he kakai Siu 'ae kau tangata 'e toko nimangeau 'i Susani ko e kolo faka'eiki. ⁷ *Pea na'e tāmata'i 'a* Pasanitata, mo Talifoni, mo 'Asipata. ⁸ Mo Polate, mo 'Atalia, mo 'Alitata, ⁹ Mo Pamasita, mo 'Alisai, mo 'Alitai, mo Vasisata, ¹⁰ Ko e foha 'e hongofulu 'o Hamani ko e foha 'o Hamitata, ko e fili 'oe kakai Siu, na'a nau tāmata'i: ka na'e 'ikai te nau ala honau nima ki he koloa vete. ¹¹ Na'e 'omi 'i he 'aho ko ia ki he 'ao 'oe tu'i hono lau 'okinautolu na'e tāmata'i 'i Susani ko e kolo faka'eiki.

¹² ¶ Pea na'e pehē 'e he tu'i kia Eseta ko e tu'i fefine, "Kuo tāmata'i mo faka'auha 'e he kakai Siu 'ae kau tangata 'e toko nimangeau 'i Susani ko e kolo, mo e foha 'e hongofulu 'o Hamani; ko e hā kuo nau fai 'i he ngaahi toenga pule'anga 'oe tu'i? Pea ko eni, ko e hā ha'o kole? Pea 'e tuku ia kiate koe: pe ko e hā ha'o tala 'oku toe? Pea 'e fai ia." ¹³ Pea pehē ai 'e Eseta, "Kapau 'oku lelei ki he tu'i, tuku ke ngofua ki he kakai Siu 'aia 'oku 'i Susani ke nau fai 'apongipongi 'o hangē ko e tu'utu'uni 'oe 'aho ni, pea tuku ke tautau 'ae foha 'e hongofulu 'o Hamani ki he tautau'anga." ¹⁴ Pea na'e fekau 'e he tu'i ke fai ia pea na'e fai 'ae fono 'i Susani; pea na'a nau tautau 'ae foha 'e hongofulu 'o Hamani. ¹⁵ He na'e fakataha 'ae kakai Siu na'e 'i Susani 'i hono hongofulu mā fā 'oe 'aho 'oe māhina ko 'Atali, 'onau tāmata'i 'ae kau tangata 'e toko tolungeau 'i Susani;

ka na'e 'ikai te nau ala ki he vete. ¹⁶ Ka ko e ngaahi Siu ni'ihī na'e 'i he ngaahi pule'anga 'oe tu'i na'a nau fakakātoa fakataha 'akinautolu, 'onau tu'u tali tau koe'uhi ko 'enau mo'ui, pea na'a nau ma'u 'ae mālōlō mei honau ngaahi fili, pea tāmāte'i 'i honau ngaahi fili ko e toko fitu mano mo e toko nima afe, ka na'e 'ikai te nau ala ki he vete, ¹⁷ 'I hono hongofulu mā tolu 'oe 'aho 'oe *māhina* ko 'Atali: pea 'i hono hongofulu mā fā 'oe 'aho 'oe *māhina* ko ia na'a nau mālōlō, 'onau ngaohi ia ko e 'aho kātōanga kai mo fakafiefia: ¹⁸ Ka ko e kakai Siu na'e 'i Susani na'a nau fakakātoa fakataha 'akinautolu 'i hono hongofulu mā tolu, pea 'i hono hongofulu mā fā, pea 'i hono hongofulu mā nima na'a nau mālōlō, 'o ngaohi ia ko e 'aho kātōanga kai mo fakafiefia. ¹⁹ Ko ia ko e kakai Siu 'oe ngaahi potu kakai, 'aia na'e nofo 'i he ngaahi kolo ta'ehano'ā, na'a nau ngaohi hono hongofulu mā fā 'oe 'aho 'oe *māhina*, ko 'Atali, ko e 'aho fiefia mo kātōanga kai, mo e 'aho lelei, ke fe'ave'aki pē 'ae ngaahi 'inasi kiate kinautolu.

²⁰ ¶ Pea na'e tohi 'e Motekiai 'ae ngaahi me'a ni, 'o ne fekau 'ae ngaahi tohi ki he kakai Siu kotoa pē na'e 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oe tu'i ko 'Ahasivelo, 'ae ofi mo e mama'o, ²¹ Ke fakatu'uma'u 'ae me'a ni 'iate kinautolu, koe'uhi ke nau tauhi ma'u hono hongofulu ma fā 'oe 'aho 'oe *māhina* ko 'Atali, mo hono hongofulu ma nima 'oe 'aho, 'i he ta'u kotoa pē, ²² 'Aia ko e ngaahi 'aho na'e mālōlō ai 'ae kakai Siu mei honau ngaahi fili, mo e *māhina* na'e foki ai 'ae mamahi meiate kinautolu ki he fiefia, pea mei he tangi ki he 'aho lelei: koe'uhi ke nau ngaohi ia ko e ongo 'aho kātōanga kai mo fakafiefia, mo e fe'ave'aki 'oe

ngaahi me'a kiate kinautolu, mo e ngaahi me'a foaki ki he masiva. ²³ Pea na'e alea 'ae kakai Siu ke fai pe 'o hangē ko ia kuo nau kamata, pea hangē ko ia na'e tohi 'e Motekiai kiate kinautolu; ²⁴ Ko e me'a 'ia Hamani ko e foha 'o Hamitata, ko e tangata Ekaki, ko e fili 'oe kakai Siu kotoa pē, 'aia na'a ne filio'i kovi ki he kakai Siu ke faka'auha 'akinautolu, mo ne fai 'ae "Puli," 'aia ko e talotalo, ke tāmate'i 'akinautolu, mo faka'auha 'akinautolu; ²⁵ Ka 'i he ha'u 'a Eseta ki he 'ao 'oe tu'i, na'a ne fekau 'i he ngaahi tohi, koe'uhi ko 'ene filio'i angakovi, 'aia na'a ne fakatupu ki he kakai Siu, ke foki mai ia ki hono 'ulu 'o'ona, pea ke tautau ia mo hono ngaahi foha ki he tautau'anga. ²⁶ Ko ia na'a nau ui ai 'ae 'aho ko ia, ko Pulimi ko e hingoa mei he lea ko Puli. Ko ia ko e me'a 'i he ngaahi lea kotoa pē 'oe tohi ni, pea mo ia na'a nau mamata ki ai, 'aia 'oku kau ki he me'a ni, pea mo ia na'e hoko kiate kinautolu, ²⁷ Na'e tu'utu'uni 'e he kakai Siu, pea fakahoko kiate kinautolu, pea ki honau hako, pea kiate kinautolu na'e fakahoko 'akinautolu kiate kinautolu, pea ke 'oua na'a ngata, kenau tauhi 'ae ongo 'aho ni 'o fakatatau ki he'ena tohi, pea fakatatau ki hono kuonga kuo tu'utu'uni 'i he ta'u kotoa pē: ²⁸ Pea koe'uhi ke manatu'i mo tauhi 'ae ongo 'aho ni, 'i he to'utangata kotoa pē *tuku* fakaholo, 'i he fa'ahinga kotoa pē, 'i he pule'anga kotoa pē, pea 'i he kolo kotoa pē: pea ko e ongo 'aho 'oe Pulimi ke 'oua na'a ngata mei he kakai Siu, pea 'oua na'a mole 'ae manatu ki ai mei honau hako. ²⁹ Pea na'e tohi ai 'e Eseta ko e tu'i fefine, ko e 'ofefine 'o 'Apieli, mo Motekiai ko e Siu, 'i he mālohi lahi, ke fakatu'uma'u hono ua 'oe tohi 'o Pulimi.

³⁰ Pea na'a ne fekau 'ae ngaahi tohi mo e ngaahi lea 'ae melino mo e mo'oni, ki he kakai Siu kotoa pē, ki he ngaahi vāhenga fonua 'e teau mā uofulu mā fitu 'oe pule'anga 'o 'Ahasivelo, ³¹ Ke fakamo'oni ki he ongo 'aho 'oe Pulimi 'i hona kuonga, 'o hangē ko e tu'utu'uni na'e fekau 'e Motekiai ko e Siu mo Eseta ko e tu'i fefine, pea hangē ko 'ena tu'utu'uni mo'o kinaua pea ma'a honau hako, ko e me'a 'oe 'aukai mo 'enau tangi. ³² Pea ko e fono 'a Eseta na'e fakapapau ki he ngaahi me'a 'oe Pulimi; pea na'e tohi ia 'i he tohi.

10

1 Ko e ongoongo lahi 'o 'Ahasivelo. 3 Ko e tupu ki mu'a 'a Motekiai.

¹ Pea na'e fokotu'u 'e 'Ahasivelo 'ene fekau ke tukuhau 'ae fonua, pea mo e ngaahi motu 'oe tahi.

² Pea ko e ngaahi ngāue 'o 'ene mālohi mo 'ene mafai, mo hono fakahā 'ae lahi 'o Motekiai, 'aia na'e fakahikihiki ia ki ai 'e he tu'i, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Mitia mo Peasia? ³ He na'e hoko 'a Motekiai ko e Siu mo e tu'i ko 'Ahasivelo, pea na'e lahi ia 'i he 'ao 'ae kakai Siu, pea na'e ma'u lelei ia 'e he fu'u tokolahi 'o hono kāinga, na'e kumi 'e ia ke koloa'ia 'a hono kakai, pea na'a ne lea fakamelino ki hono hako kotoa pē.

KO E TOHI TAPU KĀTOA
The Holy Bible in the Tongan language of Tonga,
Revised West Version

Public Domain

Language: Tongan

Translation by: James Baxley

Cover and title page artist: Kitione Vailea

Digital editions and layout: Michael Johnson

Web site: <https://ebible.org/ton/>

Translator support: <https://worldoutreach.org/325>

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 13 Dec 2023

2362cc12-5c8d-5627-ad4b-c1c163858892